

tvoji obljubi, da ne boš več moril ljudi, sedaj tudi spoznavam, da se sovraštvo pomiri le z usmiljenjem in dobrosrčnostjo.“

Ko je tako Dolgoživ razložil cesarju benarskemu pomen zadnjih besed Radovanovih, tedaj se je zamislil Bramadata in na vejicah so se mu zasvetile solze. —

In rekel je Bramadata potrpežljivemu in usmiljenemu mladeniču:

„Kratke so tvoje besede, o moj sin, a obseval jih bo žar svete resnice, dokler bo živel človeški rod na zemlji.“

In od tega časa se je cesar Bramadata docela izpremenil. Nikomur ni povzročal krivice, ker ni gledal ne predaleč in ne preblizu in ker je pomnil, da se sovraštvo ne pomiri s sovraštvom, ampak z dobrosrčnostjo.

Spomini iz otročjih let.

(Piše L. Černej.)

20. Komedija.

Bilo je poletnega popoldne. Otroci smo se igrali pri kapelici sredi vasi, v kateri izvira hladen studenček. — „Glejte, glejte!“ je zavpil jeden izmed družbe, kažoč s prstom proti oni strani, kjer se zavije cesta v vas. Trije konjički, mali kakor oslički, so vlekli hišici podoben voz. „Komedijska!“ je zaklical sosedom Tine in črez dober trenutek smo hiteli vsi pozdravit čudne goste.

Kuštrava ženska je držala pri prednjem oknu za vajeti. Skozi druga okna so moléle otročje glave. Za vozom pa so korakali trije večji fantje in velik mož, trdne postave in resnega lica — posestnik „komedije“. To je bila vsa družba. Ne, pozabiti ne smemo dveh srednjevelikih rjavih psov, ki sta šla vštric z gospodarjem. Dasi me je zanimalo vse, sem si vendar ravno ta psa najbolj ogledal. Bila sta takozvana „puldoksa“, kakoršnih še nisem videl prej nikdar. Z začudenjem sem opazoval njuno ostro zobovje, ki sta je vedno kazala svetu, bolj nego naš Vari, kedar je bil najbolj hud.

Blizu si nisem upal. Sploh smo vsi nekoliko bolj od daleč šli za vozom; kajti tisti mož nas je večkrat prav grdo pogledal.

Pred krčmo se je ustavil voz. Rad bi bil videl, kaj bo iz tega, pa poklicala me je dekla, ki je prišla pome, češ, da je čas za na pašo. No, tudi drugi dečki so jo kmalu popihali, kajti gospodar „komedije“ je zakričal: „Zdaj le domov! Zvečer pridite, pa denar prinesite!“

Preprosila sem stariše, da sem smel pasti tistokrat okrog doma. Bal sem se namreč, da bi sicer kaj ušlo mojim očem. Med pašo pa sem večkrat skočil v vrt k materi ter jih nagovarjal, da bi šli zvečer na komedijo. Mati pa niso hoteli nič vedeti o tem in so se izgovarjali, da tudi nimajo denarja za to. Bil sem potlačen.

Ravno sem vgnal kravo, kar se oglasi na vasi grozno bobnanje, kakor da bi prišli sami pravcati Turki. Takoj sem vedel, kaj to pomeni. Nisem utegnil dejati belki verige okoli vratu, ampak takoj sem pohitel na cesto. Oni mož je udrihal z vso močjo po velikanskem bobnu, oziraje se na vse strani, od koder so prihajali radovedneži, najbolj seve mladina. Ko se mu jih je zdelo dovolj, je začel oznanjevati, da bo po večni luči pred krčmo velika predstava. Našteval je, kaj vse se bo videlo za malo denarja. Tedaj me je obšlo nepremagljivo poželenje in obrnil sem še jedenkrat s prošnjo do matere, ki jih je bilo ropotanje privabilo na dvorišče. Zastonj. „Tiho mi bodi!“ so rekli in jaz sem vedel, da moram biti res tiho. Žalosten sem šel na cesto, da bi še vsaj jedenkrat videl tisti — boben. Tukaj mi je šepnil sosedom Tine: „Ali greva?“ Povedal sem mu, da ne bo nič, a on mi je prigovarjal, da bi šla kar na tihem. Ugovarjal sem mu, češ, da nimam denarja, a on je odvrnil: „Saj ga tudi jaz nimam — bodeva pa od daleč gledala!“ Tedaj sem mu hvaležen prikimal in zmenila sva se, da se snideva o večni luči pri kapeli.

Hud boj je bil v meni. Vest mi je pravila, da ne smem, a poželenje mi ni dalo miru, dokler ni naposled zmagalo. Po večerji — nič mi ni šla v slast — sem se izmuznil skrivaj iz sobe. Pri kapeli me je že čakal Tine. Tekla sva proti prostoru, kjer se je imela vršiti predstava. Na dolgih drogih je gorelo nekoliko bakelj. V krogu so bile položene na sodčkih za pivo deske, na katerih je že sedelo nekoliko ljudi. Več jih je stalo za temi klopmi. Midva s Tinom sva se postavila v precejšnji daljavi.

Kmalu je zapel zvonček in stopil je med klopi v čudni opravi gospodar „komedije“. Rekel je, da se bo sedaj začelo, a prej še bode pobral denarje. Kdor ne plača, naj se pobere! — Pobrala sva se res s tovarišem, a ne daleč; zakaj kmalu je zopet zazvonilo in nastopil je jeden izmed konjičev. Na povelje gospodarjevo je dirjal, skakal, se obračal, hodil po zadnjih nogah, se vlegal, kakor da bi bil mrtev, naštel z nogo, koliko je star, in Bog ve, kaj še vse. Nisem se mogel dovolj načuditi „pametni“ živali.

Ko je konjiček pokazal svojo umetnost, so prišli tisti trije fantje, ter skakali in plesali, da sem mislil, ti si morajo noge polomiti.

Sedaj je sledila za-me najzanimivejša točka. Gospodar je zažvižgal in priskočila sta tista rjava psa. Mož je razkladal na dolgo in široko, kako sta „pametna“. Nato jima je velel skakati čez palico in skozi obroč, kar sta izvrstno izvedla. Še marsikaj sta pokazala. Sedaj jima vrže gospodar veliko vrečo, rekoč: „Pazita!“ „Petak dobi“, nadaljuje proti gledalcem, „kdor jima vzame vrečo!“ — Nekí mož, ki ga je imel precej v glavi, je res hotel dobiti petak. Prijel je za vrečo, a psa sta tako zarenčala, da si je kmalu premislil ter se streznil. — Ko ne mara nihče drugi poskusiti, prime gospodar sam hitro za vrečo ter jo vrže čez ramo. Psa pa jo zgrabita, vsak pri svojem koncu, in trgata med groznim renčanjem, dokler je ne dobita z rame. Na gospodarjevo povelje priskoči malo dekletce ter mirno odnese vrečo. On pa začne zopet hvaliti psa, rekoč: „Ej, pametna sta, pametna. Takoj se bodete prepričali!“ Ozre se nekoliko okrog, migne z roko, pa reče: „Kastor, Poluks, zgrabita tiste, ki niso nič plačali!“

Otroci Božji, tega vam pa ne morem popisati, kar je sedaj prišlo! Jeden izmed psov je skočil na nasprotno stran, a jeden se je zakadil naravnost proti nama s Tinetom, ki sva bila med predstavo že prav blizu prilezla. Ne vem, ali sem skočil ali zletel, le to še pomnim, da sem ležal v tistem trenutku sredi bližnjega potoka. Kmalu sem bežal proti domu, kar so me nesle noge. Vkljub temu, da sem bil moker do kože, me vendar ni prav nič zeblo, še vroče mi je bilo. Hotel sem tiho zlezti v sobo, toda vrata so bila zaprta. Zdaj se me je še-le polastil kes. Dolgo si nisem upal potrkati, a potem sem se le osrčil. Kmalu so se odprla vrata, a v istem trenutku jih je padlo nekaj prav gorkih po meni — Mati so bili. — Ko sem se preoblačil, so stopili oče v sobo. Bili so zelo hudi in skoraj bi jih bil dobil še jedenkrat. Ko so me šli iskat, so namreč srečali na dvorišču belko, ki je v svoji lahkomiselnosti nisem bil pripel. Med privezavanjem so zaslišali moj jok in se vrnili v sobo.

Iskreno sem prosil odpuščanja, a še bolj iskreno sem obljubil sam sebi, da bom vselej lepo ubogal svoje stariše. Komedije pa sem bil sit do grla. Tako tudi Tinče. Presneti pes ga je bil zgrabil za obleko, ga potegnili v sredino gledalcev ter ga valjal po tleh. Da - si ga ni ugriznil, ga je vendar prestrašil tako, da je siromak skoraj vse pozabil, kar je poprej videl.

Pod sv. Višarjami.

Lepo vas prosim, ali je kaj čudnega, če žejen človek pije? Ej, kaj še, to ni čisto nič nenavadnega. No, ako pa koga žeja muči, in je vrhtega namenjen še na večurno, težavno pot na visoko goro, potem pa že celo ni nič posebnega, če si pod goro privošči kozarec pijače.

To torej ni bilo novo, če smo se krepčali romarji, ki smo se bili namenili na božjo pot na sv. Višarje, pri zadnji gostilni v ravnini, ali to se je meni silno čudno zdelo, da so jo otroci — trije so bili — tako naglo pomaknili iz hiše, ko je naša družba vstopila. Res je, da nas je bilo kakih petnajst, pa taki vendar-le nismo bili, da bi morali otroci pred nami bežati in se skrivati!

Pa saj se nas niso zbali, ampak razveselili! In zakaj? Zato, ker romarji radi dajejo miloščino, otroci pod sv. Višarjami pa še raje sprejemajo milodar. Vidite, to je bilo! Mimica, Lojzek in Rezika so se poprej igrali v hiši, ko so pa nas zapazili, šli so brž na delo — na beračijo. Oj, ti otroci! Kako težko so pričakovali praznika Vnebohoda Gospodovega, ko začno prihajati božjepotniki na sv. Višarje! Kako dolga in žalostna se jim je zdela zima, ker ni bilo nikogar, da bi jim bil delil darove! Če pa ni krajcarjev, ni kruha, ni sladkorja, ni igrač, ni — nič...

Naša družba je storila v gostilni svoje, na otroke ni mislil nihče več, se jaz ne, ki sem jih precej na piko vzel. Ko smo pa dospeli v strmo sotesko, glej jih vse tri! Lojzek najprvi, roke ima sklenjene, pa ne moli, temveč